

Kroniek

C. van Dijk

Dooperkenning

Op 17 januari jongstleden promoveerde ds. P.L. Voorberg aan de Theologische Universiteit te Kampen tot doctor in de theologie. We feliciteren de nieuwe doctor van harte. Een werk dat heel wat jaren in beslag nam, kwam tot een afronding in de promotieplechtigheid. Promoveren vanuit de pastorie, heet het dan. Het is een hele kunst. Hulde.

Zijn dissertatie ging over de erkenning van de heilige doop wanneer die in een andere kerk is bediend: doop en kerk.

Ik heb het proefschrift nog niet kunnen inzien, maar wat is er al veel over te doen geweest. Niet zozeer over de inhoud van het proefschrift, als wel over het interview dat ds. Voorberg gaf in de dagen voor zijn promotie.

Hij sprak in dat vraaggesprek over de ware en de valse kerk. En over de erkenning van de doop. Over wettige en geldige doop. Wettige doop bediend in de ware kerk, en geldige doop, weliswaar niet in een ware kerk bediend, maar toch onder omstandigheden en voorwaarden die erkenning mogelijk maken.

En toen waren de rapen gaar. Een stortvloed van kritiek barstte los, waarbij het *ND* zelfs een internetdossier opende om het allemaal te bewaren. Ds. Voorberg beoordeelt andere gelovigen. Ds. Voorberg kijkt met een zuinig mondje naar de PKN en naar de Rooms-Katholieke Kerk. Ja, hij noemde dat zelfs valse kerken. Daarbij zei hij te steunen op uitspraken van generale synodes. Iemand schreef in een ingezonden brief het volgende:

Het doet me verdriet dat de voorganger van de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) (GKV) van Emmeloord (hetzelfde kerkverband waar ook de gemeente waar ik lid van ben, bij hoort) dit zo kan zeggen en doen. De GKV is goed, schijnt het. En de Christelijke Gereformeerde Kerken ook, daar de synode (van de GKV) dat zegt. Zij zijn waar omdat wij het zeggen. En wij zijn waar dus kunnen we dat zeggen. Een vreemde cirkelredenering. Maar het wordt erger. Hersteld Hervormd moet nog gemeten. Alsof wij een beoordeling zouden moeten (willen of kunnen) geven over welke kerk waar is, verwaterd of vals. En dat gebeurt ook nog eens met behulp van een hardnekkige, oude kerktheorie, die nergens expliciet wordt genoemd.

Deze hardnekkige, oude kerktheorie kan de briefschrijver terugvinden in de gereformeerde belijdenis, te weten in de artikelen 27, 28 en 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. En die is al heel oud, dus hardnekkigheid is aan de theorie zeker niet te ontzeggen. Die hardnekkigheid was bij de opsteller zelf zo groot dat hij voor deze woorden niet slechts de barricade op klom, maar zelfs het schavot. En dan moet je toch weten wat je zegt.

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is er overigens op gericht dat we niet spreken op basis van het gezag van de kerk of kerkelijke vergaderingen. Gods Woord heeft het in de kerk voor het zeggen. Misschien dat het ds. Voorberg als zwakheid aan te rekenen valt dat hij zich als het gaat om de valse kerk, beroept op kerkelijke vergaderingen. Hij had dat beter materieel uit Schrift en belijdenis kunnen aantonen. Maar moet je zo compleet zijn in een interview?

We hebben niet de gewoonte om in *Nader Bekeken* op elk schrijfsel in de ingezondenbrievenrubriek van het *Nederlands Dagblad* af te gaan. Daar staat rijp en groen in. Weloverwogen opmerkingen en ook schrijfsels die blijk geven van meer 'betrokken

christendom' dan een christendom dat weet waar het het over heeft.

Waarom hier toch een uitzondering? We hebben daar meerdere redenen voor.

De eerste reden is dat het teleurstellend is dat er nauwelijks een poging vanuit het *ND* zelf werd ondernomen om de achtergrond te schetsen waaruit de uitspraken van ds. Voorberg voortkwamen. De omgang met de gereformeerde belijdenis en de omgang met de uitspraken van kerkelijke vergaderingen waarvan ds. Voorberg blijk gaf, hoeven toch niet vreemd te klinken? Deze normatieve benadering van de kerk is toch de voedingsbodem geweest van het *Gereformeerd Gezinsblad*? Het steekt me dan dat deze promovendus dagenlang als de dorpsgek wordt neergezet. En dat het *ND* daarvoor als schandpaal wil fungeren. Is de krant haar *roots* zozeer kwijt?

De tweede reden om er aandacht voor te vragen is het feit dat de conclusies van ds. Voorberg juist zo ruim zijn, als het gaat om de erkenning van de elders bediende doop. Meerdere brieven schrijvers hadden daar gelukkig oog voor. Bij Voorberg hoeft een doop nagenoeg nooit over. Een doop in de Rooms-Katholieke Kerk, in de Grieks-Orthodoxe Kerk, enzovoorts. Is de doop bediend in de naam van de drie-enige God en is er gedoopt met water? Dan kan de doop erkend worden. Terwijl er op dit moment juist zoveel overgedoopt wordt.

In onze tijd is een kinderdoop niet aanvaardbaar in een groot deel van de christelijke wereld. De Duitse baptisten hebben dat beleid net weer aangescherpt, las ik in hetzelfde blad: laat geen kinderdoop toe, dring aan op echte, dat is geloofsdoop. Mag duidelijk worden gemaakt dat deze kerken zich daarmee isoleren van een eeuwenlange traditie van omgaan met de dooperkenning?

Derde reden om aandacht te vragen voor de discussie is gelegen in de schrijver van de ingezonden brief die ik hierboven citeerde. De schrijver die ds. Voorberg een hardnekkige, oude kerktheorie verwijt, is namelijk Peter Wierenga. Wie is Peter Wierenga? Peter Wierenga is *onze* Peter Wierenga, werkzaam voor het Deputaatschap Toerusting Evangeliserende Gemeenten (DTEG). Hij geeft leiding aan dat bureau en is dus in dienst van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Sterker nog, hij is een bevlogen man, bezig met evangelisatie in dienst van de kerken. Het is me dan ook een raadsel dat uit zijn pen de zinnen zijn gevloeid die ik hierboven aanhaalde. Hoe kun je werven voor een kerk waarvan je de belijdenis en het spreken op basis van de belijdenis neerzet als een hardnekkige oude theorie? Misschien dat Peter voor zijn gevoel niet werft voor een kerk, maar voor de Here zelf. Maar dat is een zeer onvruchtbare tegenstelling.

Dubbel paspoort

Ds. Voorberg heeft onderzoek gedaan naar het onderwerp doop en kerk. En dat onderwerp is belangwekkend. Het lidmaatschap van de kerk wordt zichtbaar in het teken van de heilige doop. Het merk- en veldteken van Christus mogen we dragen. Door de doop wordt zichtbaar: we horen bij Hem. Dat teken kreeg je, in het geval van de kinderdoop, al voor je erom vroeg. Zuiverder: zonder dat je erom vroeg.

In december 2006 ontstond zich een discussie over het omgaan met broeders en zusters die zich, terwijl ze lid zijn van de kerk en als kind gedoopt werden, toch als volwassenen opnieuw laten dopen in een evangelische of baptistenkerk. En het ging dan vooral om broeders en zusters die wel lid in volle rechten van de gereformeerde kerk wilden blijven. Kan dat, een

dubbel paspoort: als kind gedoopt in de gereformeerde kerk, als volwassene nog een keer in een andere gemeente? En dat naast elkaar laten staan?

Voor prof. J. Douma was het duidelijk: je opnieuw laten dopen is onttrekking metterdaad. Ds. M. de Vries stelde zich daar in grote lijnen achter, maar vroeg aandacht voor het feit dat er nogal eens een boel onkunde en onzekerheid achter zo'n overdoop schuilgaat. Is het niet beter om in dergelijke situaties door te gaan met vermaan en onderwijs, in plaats van te constateren dat hier een onttrekking heeft plaatsgehad? Drijf je mensen dan niet in consequenties die ze zelf niet trekken?

De posities zijn minder verschillend dan het lijkt. Maar het komt me voor dat principieel juist het vermaan en het onderwijs gedragen moeten worden door de gedachte dat in de doop het lidmaatschap van de gemeente in het geding is. Dat is de onderbouwing van de kinderdoop in zondag 27: kleine kinderen behoren net als de volwassenen tot Gods verbond en zijn gemeente. Wie zich laat dopen, of als kind gedoopt wordt, treedt toe tot de kerk. Het is ondenkbaar iemand te dopen en tegelijk niet als lid in de gemeente te ontvangen. Het omgekeerde laat zich dus ook moeilijk denken: iemand laat zich overdopen, zich inlijven in een andere gemeenschap, en je moet hem blijven erkennen als lid, terwijl de doop in eigen kerk bediend niet langer wordt geaccepteerd. Waarom wordt er anders overgedoopt?

Ds. De Vries geeft de indruk als zou een gereformeerde kerkenraad werkelijk de keus hebben om iemand die zich laat overdopen, te handhaven als lid. Weliswaar als zorgkind van de gemeente, geen ambtsdrager of andere verantwoordelijke functie, stipuleert hij, maar wel lid. Nu kennen we in de kerk een grote tolerantie ten opzichte van broeders en zusters die te goeder trouw dwalen. Iemand die in verwarring is over de kinderdoop, kan in volle rechten lid blijven. Maar dan moet hij niet een opvatting gaan drijven die buiten het gereformeerde spoor is. Hij of zij dient zich bescheiden op te stellen en zich open te stellen voor het onderwijs en de vermaning in de gemeente. Drijven van een andere opvatting mag dan dus zeker niet. En dat is aan de orde als iemand zich laat overdopen en soms zelfs de halve gemeente uitnodigt voor die feestelijke gelegenheid. Wie tot daden komt, moet serieus genomen worden. Dat is niet wat ds. De Vries noemde 'anderen consequenties opdringen die ze zelf niet trekken'. Wie de doop serieus neemt, zowel hier als elders, die heeft niet die keuzeruimte.

Wie zich laat dopen, treedt toe tot de gemeente waar gedoopt wordt. Hij gaat niet een individuele band met Christus aan, met voorbijzien aan het collectief van de gemeente. Dat zou dezelfde onvruchtbare tegenstelling zijn die we hierboven veronderstelden bij br. Wierenga.

Op een later moment komen we uitgebreider op deze materie terug in dit blad.

Nu volsta ik met een belangrijke observatie. Ds. De Vries gaf aan dat er veel onzekerheid en onkunde is op dit punt. Jonge mensen die ook de taak krijgen kinderen groot te brengen, zijn in onzekerheid over de doop. Volwassendoop of kinderdoop? Ze weten het niet. Ze worden aangetrokken door het evangelisch gedachtegoed.

Wat een taak ligt er hier voor het geloofsgesprek in de gemeente. Kennen we wel genoeg dat gesprek met elkaar? Delen we het leven uit het geloof?

Luther had het bijvoorbeeld over het wegkruipen in je doop. Gods belofte is sterker dan mijn geloofskracht. Delen we met elkaar die spiritualiteit van de doop? God heeft een band met me gelegd. Ik mag antwoord geven. Hij is me altijd voor met zijn uitdagende liefde.

Wat is het belangrijk voor die oude waarheid van verbond en doop aandacht te hebben in catechese en prediking. En dan niet alleen defensief en reactief, maar vanuit het hart van een

gereformeerde overtuiging. Niet alleen maar roepen waar we tegen zijn. Maar van harte leven vanuit het verbond met de HERE en daarvan spreken.

Gereformeerde scholen

Het ligt voor de hand om waar we spreken over het geloofsgesprek (thuis) en de catechese en de prediking (in de kerk), ook te spreken over de taak van het gereformeerd onderwijs. Dat is immers de oude triangelgedachte. Gezin, school, kerk, drie terreinen waarop we in eenzelfde stijl kinderen grootbrengen in het geloof in de drie-enige God van hun doop.

Daar is in de afgelopen maanden ook veel over te doen geweest. Op zaterdag 27 januari stond in het *Nederlands Dagblad* een verslag van een congres van de vereniging voor Gereformeerd Primair Onderwijs in West-Nederland (GPO-WN). Per 1 januari 2007 is dat de naam van de gefuseerde basisscholenorganisatie in West-Nederland. Van Den Helder tot Axel is er een grote gereformeerde schoolvereniging voor 23 scholen. Dat is uit efficiency-overwegingen gebeurd. Het lijkt me de betrokkenheid van ouders bij de plaatselijke school overigens niet ten goede te komen.

De schoolvereniging belegde een tweedaags identiteitscongres in Egmond aan Zee op 26 en 27 januari. Daar spraken ds. Jacob Glas, br. Arie de Rover en ds. Jos Douma. Via het *ND* kregen we te horen dat leerlingen niet langer worden toegelaten op grond van hun kerkelijke achtergrond, 'verbondenheid met Jezus Christus is genoeg'.

Ds. Jacob Glas en Arie de Rover stelden dat de gereformeerde identiteit te veel was bepaald door strikte normen en standaarden. De identiteit moet bepaald worden door de liefde Gods. En daarom moet de school royaal open voor mensen met andere levensovertuigingen. Glas: 'Wat mij betreft mogen onze scholen ook open voor kinderen met hoofddoekjes.' Als een docent reageert: 'Wij leven vanuit de gedachte dat wij met verbondskinderen te maken hebben. Hoe kunt u mij nu wijsmaken dat ik kinderen met een hoofddoekje zo moet benaderen?', reageert Glas: 'Ik sta iedere zondag voor de uitdaging om mensen die niets met Christus hebben te vertellen hoe het is om wel iets met Christus te hebben.'

Hier werd dus gepleit voor een open school met een gereformeerde signatuur. Daar is ieder welkom die zijn kinderen eraan wil blootstellen. Dat is echt iets anders dan wat de gereformeerde school van origine is. Dan heeft de geciteerde docent meer gelijk: verbondskinderen, leden van de gemeente die ook verbondsgemeente is. Dat is ook iets anders dan het gehoor waar ds. Glas voor preekt. Gemeenteprediking of evangelisatie, het is niet een en hetzelfde. Een gemeente bestaat uit heel verschillende mensen. En een voorganger moet zich realiseren dat er ook mensen onder zijn gehoor kunnen zitten die 'niets met Christus hebben'. Maar de prediking richt zich in de regel op de eigen gemeente, om die op te bouwen in het geloof. Je appelleert aan de band die de Here heeft gelegd. Een apart onderwerp dat buiten deze Kroniek valt. Maar het maakt wel duidelijk dat alles met alles samenhangt.

De dagen erna werd er uiteraard over doorgesproken en volgden diverse reacties. De directeur, René Tromp, en de voorzitter van het centrale bestuur, Marnix van Bruggen, beantwoordden vragen in een vraaggesprek voor de krant op 30 januari. Onder de kop: 'Nieuwe triangel: Christus, school, gezin' trachtten zij hun opvatting uit te leggen. Maar dat

maakte het bepaald niet rustiger.

‘Onze historie ligt in het gereformeerde, onze toekomst in Christus’, was een van de pakkende uitspraken.

Wat is hier aan de hand? Er is sprake van sprekers op een congres. Die hoeven niet de mening van de organisatie weer te geven. Er is sprake van selectie door de journalist van het *Nederlands Dagblad*. Die is op zoek naar nieuws, niet naar ingewikkelde verhalen. Tromp en Van Bruggen hebben op de website van GPO-WN¹ een interview gezet dat meer duidelijkheid geeft. Op deze website is ook informatie te vinden over de identiteit, de organisatie en de fusie.

Verbondenheid met Christus

Er wordt in het verband van deze discussie nogal massief gesproken over verbondenheid met Jezus Christus. Terwijl die term nogal vluchtig is. Verbondenheid met Christus is een term die heel open is. Ze is evangelisch in te vullen, gereformeerd, liberaal enz. Je moet wel weten wat je ermee bedoelt. Vooral als ze wordt afgezet tegen lid zijn van een gereformeerde kerk. In het kader van het spreken van Arie de Rover is de verschuiving te begrijpen. Van een uitwendig criterium: lidmaatschap van een kerk (vrijgemaakt of christelijk-gereformeerd), meer naar het hart van dat lid-zijn van de kerk: Zondag 21: ‘En ik geloof dat ik van deze gemeente een levend lid ben ...’ Het gaat om de diepte en de beleving van dat lidmaatschap. Dat is een op zich sympathieke benadering. Ze past bij het onderwijs. Juist in de omgang met kinderen moet de identiteit van de school een levende werkelijkheid zijn, niet een zaak van papieren en handtekeningen.

Terecht dat de school dat als speerpunt neemt. Maar dat verklaart nog niet waarom het gesprek vervolgens ging over de toelatingseisen voor kinderen. Wanneer het de GPO-WN uitsluitend ging om nadruk op een intenser beleven van de gereformeerde identiteit, dan was er geen vuiltje aan de lucht. Maak er maar werk van, een christelijk schoolklimaat. Rust ze vooral goed toe, die personeelsleden. Houd goed contact met de kerk en met de gezinnen, zodat de triangel van gezin, school en kerk beleefd kan worden. Leer de kinderen de nieuwe kerklieiden aan, zodat ze de ouderen voor kunnen gaan in de gemeentezang. Prachtig allemaal.

Maar daar blijkt het toch niet alleen over te gaan.

Identiteit

Bij De Rover is het begrip identiteit een eigen leven gaan leiden. Het is bij hem een (ontwikkelings)psychologisch begrip. Wat drijft een mens ten diepste? Dat is een psychologische vraagstelling. De Rover zegt zelf dat hij in coachingsessies in het bedrijfsleven voor 90 procent hetzelfde verhaal houdt als in de kerk. Alleen wordt daar in de kerk aan toegevoegd dat de Here je identiteit bevestigt. Doet de God van de Schrift werkelijk niet anders dan onze identiteit bevestigen? Het is onthullend dat een verhaal met zoveel impact op een zo smalle basis staat. Zo gaat Arie de Rover om met het begrip identiteit. En dat is een benadering die heilzaam en helend kan werken. Maar het is zeker niet de enige manier om om te gaan met het begrip identiteit.

Het begrip identiteit kan namelijk ook anders worden gebruikt, meer in een ruimere zin: van harte (!) gereformeerde ouders richten een gereformeerde school op, met een band met de gereformeerde kerk. Die ouders willen niet elkaar geestelijk de maat nemen en ze beschrijven

als voorwaarde voor lidmaatschap dat je lid moet zijn van de gereformeerde kerk. Dat je de drie formulieren van eenheid moet onderschrijven. Is dat een identiteit ‘bepaald door strikte normen en standaarden’, ‘een voorwaardelijke identiteit’? Dat is een negatieve benadering van de bedoeling van deze grondslag. En het maakt dat er een tegenstelling wordt gecreëerd tussen Christus en de kerk. ‘Onze historie ligt in het gereformeerde, onze toekomst in Christus.’

De uitdaging van het gereformeerd onderwijs ligt erin om nu juist de gereformeerde overtuiging in de dagelijkse onderwijspraktijk in te bedden. Om dat telkens materieel te maken. En voor kinderen moet dat dan ook heel concreet. Laat de term ‘verbond’ dan vooral gevuld worden met de levende band met Jezus Christus. Leer kinderen Hem lief te hebben, al hun heil van Hem te verwachten, elkaar in Christus’ naam te aanvaarden en de Heiland na te volgen in de stijl van de onderlinge omgang. Investeer in je personeel, want we verwachten veel van ze. Laat de gereformeerde *sola*’s functioneren: Christus alleen, de Schrift alleen, door genade alleen, door geloof alleen, alleen tot eer van God, zoals GPO-WN de gereformeerde overtuiging samenvat.

In dat kader is het mijns inziens funest om een integraal onderdeel van de gereformeerde belijdenis, het onderwijs over de kerk, te verzwijgen of te bagatelliseren. Het doet er niet toe naar welke kerk je gaat. Als je maar gaat.

Ambitie

Nee, bij dat gesprek over het inhoudelijke identiteitsbeleid is meer aan de orde dan een versterking van het gereformeerd karakter van de school. Je proeft de ambitie om met het prachtige product gereformeerd onderwijs de markt op te gaan. Zo zegt Marnix van Bruggen op de website: ‘Eerst even een misverstand opruimen. Het toelatingsbeleid heeft, op zichzelf, met verankering van identiteit niets te maken. Je zou in theorie zelfs iedereen kunnen toelaten zonder dat je richting ook maar enigszins in gevaar komt.’ En René Tromp: ‘Heeft een hoog percentage leerlingen uit andere doelgroepen dan onze oorspronkelijke, invloed op de identiteit? Laat ik duidelijk zijn: nee. Het kan wel invloed hebben op het schoolklimaat, zeg maar de cultuur.’

Nu wordt het wel een erg moeilijk verhaal. Eerst wordt de identiteit heel dicht op het schoolklimaat gelegd. Maar nu moeten we weer onderscheiden. De identiteit en het schoolklimaat zijn toch twee verschillende dingen?

En daar ligt mijn zorg nou juist: hoe houd je als leerkracht de gereformeerde rug recht als het gaat om bijvoorbeeld de kinderdoop? Is het personeel niet snel geneigd om het onderwerp te vermijden om de ongedoopte kinderen te ontzien? Wat betekent gereformeerd zijn voor bijvoorbeeld de liedcultuur in de school? Ik hoor als ouder veel liederen uit het evangelische repertoire. En de plaatselijke school helpt niet actief mee om de nieuwe liederen die in de eigen kerk zijn ingevoerd, actief te ondersteunen (lied van de week).

Imago

Er tekent zich meer en meer een koers af om naar buiten te treden en actief te werven onder andere doelgroepen. De GPO-WN heeft onder het begrip identiteit dan ook het zogenaamde imago-beleid ondergebracht. Hoe straalt een school uit naar de omgeving?

Marnix van Bruggen: ‘Er staan nog vaak enorme schijnwerpers gericht op de hekken van de school, op de toelating. ... We wilden de identiteitscommissies duidelijk maken dat ze zich

niet alleen op de hekken moeten richten. Identiteit van de school betekent minstens zoveel voor wat er binnen die hekken gebeurt. Maar ook voor wat er vanuit de school naar buiten gebeurt. Dat is niet nieuw, maar verdient wel vernieuwde aandacht.'

'Dan praat je dus over imago-opbouw. Hoe ben je bekend bij mensen in je omgeving? Ben je herkenbaar als gereformeerde school, of merk je dat pas als je kind er al een paar jaar naartoe gaat?'

Ik signaleer hier iets positiefs: identiteit als dagelijks waar te maken onderwijspraktijk. Tegelijk proef ik iets verontrustends. Opnieuw een negatief beeld over de formele identiteit: een hek met schijnwerpers. Op een andere plaats in het interview: een etiket. De formele identiteit staat er gewoon niet positief gekleurd op.

Dat blijkt ook bij lezing van het referaat van ds. Jos Douma.² Hij stelt ook dat de noties verbond, doop en kerk secundair zijn ten opzichte van het centraal stellen van de Here Jezus Christus. Dat zal waar zijn. Maar hoe komt Christus naar ons toe? Juist via die begrippen van verbond, doop en kerk. En ja, dat onderscheidt je van bijvoorbeeld evangelische spiritualiteit. Het is mij dan ook te kunstmatig als Douma zegt: 'Mij gaat het erom dat we onze start niet langer nemen in deze drie begrippen, maar bij Jezus Christus zelf. Door Hem heen gaan ook de werkelijkheden van verbond, doop en kerk opnieuw voor ons open.' Vervolgens spreekt Douma bij de bespreking van de begrippen verbond, doop en kerk slechts zeer indirect over de kinderdoop. Hij duidt die slechts aan: het verbond sluit God met de gelovigen en hun kinderen. 'Het sacrament van de doop is vóór alles vol van Gods beloften.'

Ben ik zo wantrouwend of proef ik telkens weer een expres in de mist houden van thema's die gastouders (van buiten de gereformeerde kerken) tegen de haren instrijken?

Ds. Douma heeft heel mooie en behartigenswaardige dingen gezegd over de uitstraling van de school. En het belang van investeren in de leerkrachten, niet alleen in hun kundigheid maar ook in hun geloof. Dat maakt dat de school werkelijk uitstraling kan krijgen, de geur van Christus. Maar zie dat niet als een project dat er ook nog bij komt. Maar zoals hij het zelf zegt: als een gevolg van inhoudelijk met je identiteit bezig zijn.

Open school

Bepleit ik een school die helemaal dicht zit? Waar geen leerlingen welkom zijn die niet behoren tot de gereformeerde kerken? Nee, de praktijk is inmiddels zo gegroeid dat het aantal kinderen van buiten de gereformeerde kerken toeneemt. En daar wordt ruimte voor gemaakt. Die ruimte mag er zijn. Maar het is dan wel de keuze van de ouders voor een voluit gereformeerde school. Met een gereformeerde grondslag, een gereformeerde inhoud. Waar over de kerk, het verbond en de doop klare wijn geschonken wordt. Waar personeelsleden geen blad voor de mond nemen. Daar moeten toelatingsgesprekken ook heel duidelijk over gaan.

Ouders die daar hun kinderen heen willen sturen, zijn welkom als gast. De school is van de ouders en deze gastouders moeten beseffen dat de school van de gereformeerde ouders is. De aantrekkelijkheid die de school blijkt voor hen heeft, is geschoeid op die leest. Als ze invloed willen, zijn er evangelische, protestants-christelijke en reformatische scholen te vinden. Blijkbaar heeft de gereformeerde school iets bijzonders. Hebben we het zelf nog door?

Ik begon deze Kroniek bewust met twee andere onderwerpen. De dooperkenning en het

dubbele paspoort. De discussies over die thema's illustreren de verwarring en de afstand die er bij velen is ten opzichte van de belangrijke thema's van doop en kerk. Bij het nadenken over het gereformeerde onderwijs blijkt die verwarring in de praktijk.

De discussie is niet gediend met onzuivere tegenstellingen die nu het debat bepalen: uitwendig - inwendig, formeel - materieel. De gereformeerde scholen zijn opgericht door mensen die die tegenstellingen zo niet ervoeren. Zij hadden liefde tot de kerk, liefde voor de belijdenis. Geen hardnekkige oude theorie, maar overtuiging, identiteitsbepalend. Daar moeten we naar terug.

Afgesloten op 22 februari 2007.

Noten:

1. <http://www.gpown.nl>
2. Zijn referaat is te vinden op <http://www.josdouma.nl/geurvanchristus/index.html>